

Baetmore's, 10. aprillil 1971.

Armas Herman Rajamaa!

Eile oli New Yorkis, kus kuulasin pikka juttu teiiduskoolide üle. Tahaksin neid mõne naga avaldada oma nel väikest muljet. Inimesi oli 11, neist 4 Torontost. Kõneleja oli keegi Arvo Naelapea Torontost, keda toetasid jutukad daamid pr. Silva Peck, pr. Peck ja pr. Maie Sillaste. Ööne lõppu tuli siise lõrmakas porss Hiljar Liitaja. Kõigepealt ründas kõneleja keemiliste häikudega ühiskonda ja lastevanemaid apaatsuse pärast mingi hiljem tei ette tema poolt kindlaks määratud põhjused: „meie“ koolidel ei ole asukohamaa ulatuses mingisugust haridusministeeriumi, iga kool on jõetud oma pead ja õpetajate ühing on varjasuimas; on olemas vaid kõlbmatu teiiduskool, mis ei kannata kriitikat. See olevatki apaatsuse põhjus ja ka rahvuslik enesetapp. Nasti oli mulle selge, et juttu oli Toronto koolist, kuid kõneleja teonitas, et räägib üldisest olukorrast. See üldistamine läks luale.

Kõneleja arvas ka, et aeg on aegunud maahonnad unustada. Mingi grammatikaga ega kehtõpetusega ei tohi lapsi tülitada –

nad õppivat seda vaamatuid lugedes. Tulib lähemat
tutvust teha Nõukoguile Eesti kirjandusega.
Eloliselt lõhkus kõneleja olemasolevat, kuid ideed
paremaks lahenduseks ei olnud. Seda aga nõudis
kõneleja, et iga laps peab oskama soraval
eesti keelt lugeda eene Kanada kooli või
tõenduskooli astumist. Siis tuleb tõenduskooli
pidada rõõmsalt mängides. Koolid tuleb
ümber organiseerida, praeguse süsteem on kõlb-
matu, vihkamist tekitab; õpetajad ei oska
mudelilvalt õpetada. Protestiks Toronto tõendus-
kooli vastu on hr. või pr. Naelapea lapsi
kokke kutsumud eesti keeles mängima —
seda kutsutakse Õskulli kooliks.

Õskulli elukorvast Amerika Ühendriikides
ega mujal polenud kõneleja huvitatud, vaid
näis üldanud, et igal pool on sama elukor-
dus Toronto tõenduskoolis tema vaateviik-
list vaadatuna. Tuleval aastal kavatsenast
õpetajate kokkutulekust ei olnud ta teadlik ega
eriti huvitatud; ütles vaid, et ega seda siina
ei kutsuta.

Mõnes küsimuses püüdnud vastu vaielda, kuid
mõnes olin samal arvamusel. Näiteks paljad
Eestis kutsu omadannud õpetajad väidavad, et
neil ei ole vaja ümberorienteeruda, end tõendades
ega kellelki midagi õppida — sest nemad

teavad juba, kuidas hõrte õigesti ja hästi teha.
Aga jutustamine kestis paar tundi ja kõneleja
 ütles, et ta lopetab lootuses, et me teame
 kindlasti midagi õppisime. Mida õppisid küll.
Sain teadlikumaks kuivast tõest, millese
 eelusega kaasmaalased Torontos üksteisesse
 sahtuvad. See oli tagasi tulla kodu
 rahusse, kus saab imehästi jaavalinnu kombel
 pea peita ja kujukleada, et kõhjal on nii
 rahulik ja ilus nager siin metsaäärse
 vahuses.

Suurem tänu „Eesti Komitee Noorte Loo
Bülletäänile“ nr. 2 eest, mille saan Gaston Rand-
veelt. Hiljem sain val ühe hr. Tammamäe.
Sinu üllatavalt kirjutise pärast saadeti
 selle New Yorki pr. Leena Osterasite
 (end. Kitzberg), kes on seal üks tubli ja
 energiline lapsevanem.

Suure huviaga ootame andmeid Eesti
 seinakaardi kohta. Soovime ja loodame,
 et see julge ettevõtte hästi kõrgda lõheh.
 Nii et - elame siingi lootustele.

Kõrte head soovides, südamega
 teenistusega,

Sireni.